
Rekenhulp op obs Delfshaven

J.K.A. Groenewegen
OBS Delfshaven, Rotterdam

1 inleiding

De obs Delfshaven is een grote FAO-school.¹ De populatie bestaat voor 95 procent uit allochtone leerlingen. Dit is het vijfde schooljaar dat we met de methode 'Rekenen & Wiskunde' werken. In 1993 hebben we ons systeem van remediëring in twee opzichten verbeterd:

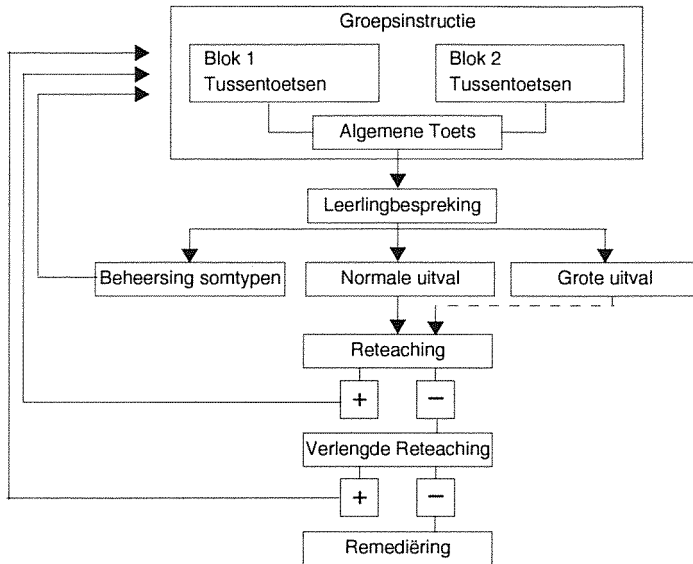
- 1 Door het sneller signaleren en bieden van (korte) rekenhulp zorgden we ervoor dat leerlingen weer eerder kunnen deelnemen aan de (rijkere) groepsinstructie.
- 2 Door het uitschrijven van de leerlijnen binnen de methode werd de leerkrachten een duidelijk (vakdidactisch) referentiekader geboden voor instructie en diagnostiseren.

2 rekenhulp

We zullen nu aan de hand van een schematische weergave van activiteiten laten zien hoe de rekenzorg zijn beslag heeft gekregen op onze school (fig. 1). Een van de doelstellingen is het voorkomen dat kinderen in een lang traject van remediëring terecht komen en onvoldoende profiteren van de (rijkere) groepsinstructie.

leerlingbespreking

Na iedere twee blokken wordt er bij de methode 'Rekenen & Wiskunde' een algemene toets afgenomen om te zien of het kind de basisstof beheerst. Direct daarna vinden er leerlingbesprekingen plaats. Het voornaamste doel daarvan is het in kaart brengen en het inhoudelijk duiden van rekenproblemen van kinderen, die in aanmerking komen voor reteaching. Vallen er in een groep teveel leerlingen uit, dan wordt overleg gepleegd met de desbetreffende leerkracht over de gevoerde instructie en eventueel te nemen didactische maatregelen. Leerlingen die de in de algemene toets bevraagde somtypen beheersen, maken de extra stof opdrachten uit de methode 'Rekenen & Wiskunde'.

figuur 1: het systeem van rekenhulp op obs Delfshaven. Naast de genoemde toetsen worden halfjaarlijks de Cito-LVS toetsen afgenomen

reteaching

Onze rekenhulp draagt een individueel karakter, omdat het bieden van hulp in kleine groepen ertoe leidt dat een leerkracht zich noodgedwongen richt op de gemiddelde leerling. Die vorm draagt een weinig flexibel karakter en speelt niet echt in op de behoeften van kinderen. Zwakkere leerlingen die achter blijven, ondervinden ook hier weer negatieve ervaringen met betrekking tot hun rekenvaardigheid. In tegenstelling tot de (klassikale) groepsinstructie is de leeromgeving bij rekenhulp in kleine groepen vaak schraal te noemen. In de klassikale situatie wordt meer perspectief geboden op rijkere en volwaardiger oplossingsmethoden. Daarom duurt de individuele hulp slechts twee tot drie dagen en bestaat uit drie korte lessen van ongeveer twintig minuten.

verlengde reteaching

Als na de reteaching blijkt dat een kind de basisleerstof nog steeds niet beheerst, breekt er een periode aan van verlengde reteaching. Deze duurt in principe tot de volgende algemene toets (dus ruim drie weken) maar kan ook langer duren. Ook hier wordt de leerling individueel geholpen en krijgt gedurende drie weken twee korte rekenlessen per week. Het doel van reteaching en verlengde reteaching is het veilig stellen van de basisleerstof, zodat de voortgaande leerlijn binnen de methode door zoveel mogelijk kin-

deren kan worden gevolgd en de leerling niet ontkoppeld raakt van de (klassikale) groepsinstructie. Reteaching en verlengde reteaching doen binnen onze rekenhulp dienst als buffer en zijn er zoveel mogelijk op gericht om de kinderen bij de groepsinstructie te houden. Voor reteaching en verlengde reteaching zijn lesmaterialen ontwikkeld, gericht op korte rekenhulp en een meer nauwkeurige aansluiting op geconstateerde rekenmoeilijkheden bij het kind. Bij bestaande remediëringspakketten duurt dit vaak te lang.

remediëring

Remedial teaching vindt plaats als blijkt dat reteaching en verlengde reteaching onvoldoende effect hebben gehad. Het kind ontvangt dan aan de hand van specifieke verwijskaarten een aangepast programma uit de methode 'Remelka'.

Naast deze instructie-ondersteunende remediëring, kennen we ook een meer structurele benadering van signalering en diagnostisering. Binnen dit kader wordt er, naast de Cito-LVS toetsen en het Cito-Hulpboek, mede gebruik gemaakt van de 'Utrechtse Getalbegrip Toets'.

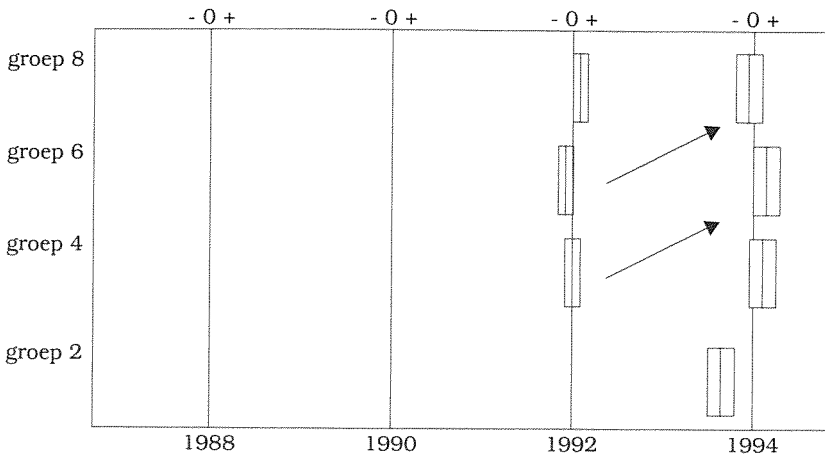
leerlijnen

De kwaliteit van instructie en diagnostisering trachten we op onze school te verbeteren door de leerlijnen van de verschillende leerstofgebieden binnen de methode uit te schrijven en te bediscussiëren. Het gevolg hiervan is dat de leerkracht een referentiekader opbouwt met betrekking tot bepaalde leerstofgebieden, waardoor hij beter in staat is hoofd- en bijzaken binnen bepaalde rekenonderdelen te onderscheiden. Het verschaft hem tevens een beter inzicht in de fouten die leerlingen maken, wat de diepgang van de leerlingbesprekingen ten goede komt.

3 resultaten

Het aantal uitvallers in het schooljaar 1994-'95 bedroeg veertien tot zestien leerlingen op een totaal van honderdzeventig leerlingen. Dit schooljaar (1995-'96) zien we een daling bij de eerste drie algemene toetsen naar gemiddeld zes tot acht uitvallers op een totaal van tweehonderd leerlingen. Deze positieve resultaten worden gestaafd door de uitslagen op het 'Prima-cohort' onderzoek van het 'Instituut voor Toegepaste Sociale wetenschappen' (ITS) (fig.2).

Afwijkingscores voor Rekenen naar leerjaar en meetmoment

figuur 2: de resultaten van obs Delfshaven ten opzichte van het gemiddelde van de Nederlandse scholen (0-lijn). De pijlen tonen de ontwikkelingen over de laatste twee schooljaren.

In de kleuterbouw blijven de resultaten achter. Dit komt omdat daar nog niet op doordachte en systematische wijze reken-wiskundeonderwijs wordt gegeven. We hopen dit tegen de tijd van het volgende 'Prima-cohort' onderzoek - onder andere via bijscholing - te hebben rechtgezet. Deze resultaten mogen aantonen dat ook FAO-scholen bij een doordachte aanpak van hun rekenproblemen tot goede resultaten kunnen komen. We denken dat de komst van rekencoördinatoren - zoals op de obs Delfshaven - daarbij een belangrijke rol kan spelen.

noot

- 1 Het 'Fonds Achterstandsbestrijding Onderwijs' (FAO) stelt zich ten doel de leerprestaties in de basisvaardigheden en schoolloopbanen van kansarme Rotterdamse leerlingen te verbeteren.

literatuur

- Janssen, J., J. Bokhove & J.M. Kraemer (1992). *Rekenen-Wiskunde 1*. Arnhem: Cito.
- Janssen, J., J.M. Kraemer & A. Noteboom (1995). *Rekenen-Wiskunde 2*. Arnhem: Cito.
- Kraemer, J.M., J. Nelissen, J. Janssen & A. Noteboom (1995). *Rekenen-Wiskunde 2. Hulpboeken*. Arnhem: Cito.
- Luit, J.E.H. van, B.A.M. v.d. Rijt & A.H. Pennings (1994). *Utrechtse Getalbegrip Toets*. Doetinchem: Graviant Educatieve Uitgaven.